

РОЗДІЛ 8

ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ І ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

УДК 811.111'36 + 811.161.2'36

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.46.2.35>

ОЦІННІСТЬ ЯК ГРАМАТИЧНА КАТЕГОРІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

EVALUATIVITY AS A GRAMMATICAL CATEGORY: A CONTRASTIVE ANALYSIS OF ENGLISH AND UKRAINIAN

Хавкіна О.М.,*orcid.org/0000-0001-6673-5382**кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Національного університету «Запорізька політехніка»*

Статтю присвячено дослідженню оцінності як граматичної категорії з опорою на порівняльний аналіз англійської та української мов. Обґрунтовано доцільність переосмислення граматики як ресурсу смислотворення та реалізації комунікативних інтенцій мовця. Особливу увагу приділено граматичному виміру оцінності, який у попередніх дослідженнях здебільшого поступався лексичному рівню.

Актуальність роботи зумовлена розвитком функційно-комунікативних і когнітивно-дискурсивних підходів, у межах яких оцінність постає як інтегрована складова мовної системи. Метою статті є виявлення спільних і відмінних рис граматики оцінності в англійській та українській мовах. У дослідженні застосовано описовий, зіставний та контекстуально-інтерпретаційний методи.

Проаналізовано основні граматичні засоби вираження оцінності – ступені порівняння, інтенсифікатори та синтаксичні конструкції. Встановлено, що категорія градуальності є ключовим механізмом реалізації оцінності, забезпечуючи варіювання інтенсивності ознаки та її суб'єктивну інтерпретацію. Показано, що компаративні й суперлативні форми виконують оцінну функцію, а інтенсифікатори модифікують ступінь ознаки й маркують емоційну залученість мовця.

Окрему увагу приділено синтаксичним моделям, які формують оцінний фрейм висловлювання та реалізують прагматичні функції, зокрема пом'якшення категоричності. Розглянуто також засоби вираження негативної оцінності через аналітичні конструкції та перифрастичне заперечення.

У контрастивному аспекті встановлено, що англійська мова тяжіє до аналітичних і формалізованих засобів вираження оцінності, тоді як українська характеризується ширшим використанням морфологічних ресурсів і більшою варіативністю моделей.

Наукова новизна полягає у комплексному підході до граматики оцінності як міжрівневого явища та у переосмисленні статусу нестандартних граматичних форм як функційно мотивованих засобів інтенсифікації. Практичне значення роботи пов'язане з можливістю використання її результатів у викладанні теоретичної та порівняльної граматики.

Ключові слова: оцінність, граматична категорія, градуальність, інтенсифікатори, контрастивний аналіз.

The article explores evaluativity as a grammatical category, based on a contrastive analysis of English and Ukrainian. It substantiates the need to reconceptualise grammar as a resource for meaning-making and the realisation of communicative intentions. Particular attention is paid to the grammatical dimension of evaluativity, which has often been overshadowed by the lexical level.

The relevance of the study is determined by the development of functional-communicative and cognitive-discursive approaches, within which evaluativity is viewed as an integral component of the linguistic system. The aim of the article is to identify common and distinctive features of evaluative grammar in English and Ukrainian. The study employs descriptive, contrastive, and contextual-interpretative methods.

The main grammatical means of expressing evaluativity are analysed, including degrees of comparison, intensifiers, and syntactic constructions. Gradability is identified as a key mechanism underlying evaluativity, enabling variation in intensity and subjective interpretation. Comparative and superlative forms perform an evaluative function, while intensifiers modify the degree of a feature and signal the speaker's emotional involvement.

Special attention is given to syntactic models that shape the evaluative frame of an utterance and realise pragmatic functions, particularly the mitigation of categorical statements. Means of expressing negative evaluativity through analytical constructions and periphrastic negation are also examined.

From a contrastive perspective, English tends to rely on analytical and structurally formalised means of expressing evaluativity, whereas Ukrainian is characterised by broader use of morphological resources and greater variability of patterns.

The scientific novelty lies in a comprehensive approach to evaluative grammar as an interlevel phenomenon and in the reinterpretation of non-standard grammatical forms as functionally motivated means of intensification. The practical significance is linked to applying the results in teaching theoretical and contrastive grammar.

Key words: evaluativity, grammatical category, gradability, intensifiers, contrastive analysis.

У сучасній лінгвістиці спостерігається виразний зсув від трактування граматики як суто формальної системи до її розуміння як інструмента смислотворення та дискурсивної взаємодії. Одним із проявів цієї тенденції є зростання інтересу до категорії оцінності (*evaluativity*), яка відображає здатність мовця виражати суб'єктивне ставлення до об'єктів, явищ і подій за допомогою різнорівневих мовних засобів. Традиційно оцінність розглядалася переважно в межах лексичного рівня, однак сучасні дослідження дедалі частіше акцентують увагу на її граматичній репрезентації, що зумовлює необхідність перегляду усталених уявлень про функції граматики.

Актуальність дослідження зумовлена потребою системного переосмислення ролі граматики в процесах оцінювання, зокрема у світлі функційно-комунікативних і когнітивно-дискурсивних підходів. Попри значну кількість праць, присвячених оцінності, її граматичний вимір залишається недостатньо описаним, особливо в контрастивному аспекті. У цьому контексті граMATика постає не лише як система правил, а як ресурс для вираження інтенцій мовця, включно з оцінними значеннями. Особливо перспективним є зіставний аналіз оцінних граматичних засобів у мовах різних типів – аналітичній (англійській) та синтетичній (українській), що дає змогу виявити як універсальні, так і мовно-специфічні механізми грамаТИКАЛІЗАЦІЇ оцінності.

Матеріалом дослідження слугували приклади сучасного англомовного та україномовного дискурсу, відібрані з публіцистичних текстів, освітніх ресурсів і медіа. У роботі застосовано такі методи: *описовий* – для систематизації граматичних засобів оцінності; *зіставний* – для виявлення типологічних відмінностей; *контекстуально-інтерпретаційний* – для аналізу прагматичних функцій.

Теоретичне підґрунтя дослідження становлять праці, присвячені мовній оцінності та її функціонуванню в дискурсі. Вагомий внесок у розробку цієї проблематики зроблено в межах теорії *appraisal*, запропонованої Дж. Мартіном і П. Вайтом, де оцінність розглядається як системний компонент міжособистісного значення, що реалізується через підсистеми *attitude*, *engagemens* і *graduation* [10]. У межах цього підходу особливого значення набуває градуальність як механізм інтенсифікації

оцінки, що безпосередньо пов'язує оцінність із грамаТИЧНИМИ засобами її вираження.

У працях С. Ханстон і Дж. Томпсона оцінка трактується як невід'ємна характеристика тексту, яка пронизує всі рівні мовної організації та виконує важливу роль у конструюванні авторської позиції [7]. У дослідженні *A Local Grammar of Evaluation* підкреслюється, що оцінність реалізується через повторювані грамаТИЧНІ патерни, які формують локальні моделі вираження ставлення [6]. У цьому контексті граMATика розглядається не лише як формальна система, а як ресурс для організації оцінного значення в дискурсі.

Подальший розвиток ці ідеї отримали в межах функційної граматики, де грамаТИЧНІ структури трактуються як засоби реалізації комунікативних намірів мовця [5; 12]. У таких підходах оцінність постає як інтегрована складова грамаТИЧНОЇ системи, що проявляється, зокрема, у використанні ступенів порівняння, інтенсифікаторів і синтаксичних моделей. Корпусні дослідження також підтверджують, що грамаТИЧНІ засоби відіграють ключову роль у вираженні оцінності в різних типах дискурсу, зокрема медійному [2].

Важливим напрямом сучасних досліджень є аналіз градуальності та ступеня ознаки як основи оцінного значення. У працях К. Кеннеді та Л. Макналлі [8] обґрунтовано семантичну природу градуальних предикатів, тоді як К. Парадіс [11] акцентує увагу на когнітивних механізмах інтерпретації ступеня. Дослідження Д. Болінджера [4] заклали підґрунтя для вивчення інтенсифікаторів як засобів модифікації значення. У сукупності ці підходи дозволяють розглядати грамаТИЧНІ засоби як ключовий інструмент градуації оцінності.

У контрастивному аспекті проблематика оцінності висвітлюється в працях, присвячених зіставленню англійської та української мов. Зокрема, О. Ковтун [9] аналізує оцінні конструкції в обох мовах, виявляючи як спільні функційні моделі, так і типологічні відмінності. У межах української лінгвістичної традиції Л. Марчук [1] розглядає категорію оцінності як невід'ємний елемент мовної картини світу.

Окремий напрям становлять студії, присвячені нестандартним і надлишковим грамаТИЧНИМ формам, які традиційно кваліфікуються як помилки, однак у сучасному дискурсі виконують важливі прагматичні функції. З огляду на сучасні функ-

ційні підходи, подібні конструкції можуть розглядатися як засоби інтенсифікації оцінки, що реалізують потенціал граматики як ресурсу вираження суб'єктивного ставлення [7; 10].

Попри значну кількість досліджень, присвячених оцінності, її граматичний вимір, зокрема у контрастивному аспекті англійської та української мов, залишається недостатньо системно описаним. Наявні праці здебільшого зосереджені на лексичних засобах вираження оцінки або розглядають граматичні явища фрагментарно, без урахування їх функційно-семантичної та прагматичної інтеграції. Це зумовлює необхідність комплексного аналізу граматики оцінності як міжрівневого явища. Наукова новизна полягає у здійсненні цілісного порівняльного аналізу граматичних засобів вираження оцінності в англійській та українській мовах із урахуванням їх структурних, семантичних і прагматичних характеристик, а також у переосмисленні статусу нестандартних граматичних форм як функційно мотивованих елементів оцінного дискурсу.

Метою статті є виявлення спільних і відмінних рис граматики оцінності в англійській та українській мовах. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: проаналізувати основні теоретичні підходи до трактування оцінності; визначити ключові граматичні засоби її вираження в англійській та українській мовах; здійснити їх порівняльний аналіз; охарактеризувати роль нестандартних і надлишкових форм у сучасному дискурсі; з'ясувати прагматичні функції оцінних конструкцій.

Категорія оцінності (*evaluativity*) посідає центральне місце в сучасних функційно-комунікативних і дискурсивних дослідженнях мови, оскільки відображає здатність мовця інтерпретувати дійсність крізь призму суб'єктивного ставлення. У найзагальнішому вигляді оцінність визначають як вираження ставлення або позиції мовця щодо змісту висловлювання [7, с. 5].

Традиційно оцінність розглядалася переважно на лексичному рівні, однак сучасні дослідження засвідчують розширення цього поняття на морфологічний і синтаксичний рівні. У цьому контексті формується поняття «граматики оцінності» (*evaluative grammar*), що передбачає аналіз граматичних структур як інструментів вираження оцінних значень.

Одним із ключових механізмів реалізації оцінності є градуальність (*gradability*), що відображає можливість варіювання інтенсивності ознаки. Градуальність реалізується через морфологічні (ступені порівняння), лексико-граматичні (інтен-

сифікатори) та синтаксичні засоби, що створює багаторівневу систему вираження оцінності.

Одним із центральних граматичних засобів вираження оцінності в порівнюваних мовах є категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників, яка безпосередньо пов'язана з градуальністю ознаки та її інтерпретацією як більш або менш значущої. На відміну від суто дескриптивної функції, у дискурсивному вживанні ці форми системно виконують оцінну роль, сигналізуючи ставлення мовця до об'єкта висловлювання.

В англійській мові ступені порівняння реалізуються як синтетично (*colder, healthier*), так і аналітично (*more comfortable, more important*). Українська мова демонструє типологічно подібну, але функційно не тотожну систему: поряд із синтетичними формами (*вищий, яскравіший*) функціонують аналітичні конструкції (*більш важливий, більш звичний*). Водночас між мовами спостерігається суттєва різниця у прагматичному навантаженні цих форм: якщо в англійській аналітичні компаративи є нейтральними і частотними, то в українській вони нерідко марковані стилістично (відносяться до офіційно-ділового, наукового регістру) або використовуються для смислового виділення ознаки.

Порівняльні конструкції в обох мовах виходять за межі встановлення об'єктних відношень і виконують функцію оцінювання. Наприклад: *This is a better solution.* → *Це краще рішення*; *That was a smarter move.* → *Це був розумніший хід*. У наведених прикладах компаративи *better* і *smarter* не лише співвідносять об'єкти, а й сигналізують про позитивну оцінку. Аналогічно в українській мові форма *краще* часто функціонує як маркер схвалення, навіть без явно вираженого стандарту порівняння: *Так буде краще* (імпліцитно: це бажаніший варіант).

Особливий інтерес становлять суперлативні форми, які в обох мовах схильні до семантичного зсуву від об'єктивного максимуму до гіперболізованої оцінки. В англійській мові це проявляється у конструкціях на кшталт: *This is the best coffee I've ever had*; *That was the worst day of my life*. В українській мові спостерігаємо аналогічні моделі: *Це найкраща кава, яку я коли-небудь пив*; *Це був найгірший день у моєму житті*. У таких випадках суперлатив втрачає строго порівняльну функцію і набуває інтенсивно-оцінного значення, виступаючи засобом суб'єктивної гіперболізації.

Водночас українська мова демонструє ширший спектр морфологічних можливостей для експресивної градації через префіксальні утворення типу *якнайкращий, щонайважливіший*,

які не мають прямого структурного відповідника в англійській. Наприклад: *Ми маємо знайти якнайшвидше рішення* → *We need to find a solution as quickly as possible*. Бачимо, що англійська мова компенсує відсутність морфологічного засобу синтаксичною конструкцією (*as... as possible*), що свідчить про типологічну відмінність у способах граматикизації максимальної оцінки.

Ще однією спільною рисою обох мов є використання компаративних форм без явного стандарту порівняння, що підсилює їх оцінну функцію. Наприклад: *Things are getting better*. → *Справи покращуються*; *It could be worse*. → *Могло бути й гірше*. У таких випадках компаратив функціонує як засіб загальної оцінки ситуації, а не як інструмент порівняння конкретних об'єктів.

Важливу роль у вираженні оцінності відіграють інтенсифікатори – лексико-граматичні елементи, що модифікують ступінь ознаки та забезпечують її градуацію. На відміну від ступенів порівняння, які задають відносну шкалу, інтенсифікатори функціонують як засоби локального підсилення або послаблення оцінки, не змінюючи граматичної форми прикметника чи прислівника, але істотно впливаючи на його інтерпретацію.

В англійській мові до найуживаніших інтенсифікаторів належать *absolutely*, *extremely*, *so*, *too*, *very*, тоді як в українській – *абсолютно*, *вкрай*, *дуже*, *надзвичайно*. Наприклад: *absolutely amazing* → *абсолютно неймовірний*, *very important* → *дуже важливий*. В обох мовах простежується семантичне розмежування між градуйованими та неградуйованими ознаками, що впливає на сполучуваність прикметників і прислівників із градуальними та абсолютними інтенсифікаторами. Останні, як правило, поєднуються з прикметниками, що позначають крайні (неградуйовані) стани: *absolutely impossible* → *абсолютно неможливий*, *completely wrong* → *цілком неправильний*. Подібні поєднання розглядаються як нормативні, тоді як комбінації на зразок *very impossible* → *дуже неможливий* сприймаються як марковані або ненормативні.

Особливий інтерес становлять комбіновані структури, у яких інтенсифікатори взаємодіють зі ступенями порівняння, утворюючи багаторівневу градуацію ознаки. В англійській мові такі конструкції є надзвичайно продуктивними: *far more interesting* → *значно цікавіший*, *much better* → *набагато кращий*, *a lot more complicated* → *набагато складніший*. В українській мові аналогічна функція реалізується за допомогою прислівників-інтенсифікаторів: *значно ефективніший*, *набагато важливіший*, *суттєво краще*.

Крім того, в обох мовах інтенсифікатори можуть виконувати не лише підсилювальну, а й прагматичну функцію, зокрема сигналізувати про суб'єктивну залученість мовця або його емоційне ставлення до висловлюваного. Порівняймо: *That's so interesting!* → *Це так цікаво!* Або *It's really important*. → *Це справді важливо*. У таких випадках інтенсифікатор не лише збільшує ступінь ознаки, а й маркує емоційно-оцінний характер висловлювання.

Окрім морфологічних і лексико-граматичних засобів, оцінність системно реалізується на синтаксичному рівні – через конструкції, які задають інтерпретаційний фрейм висловлювання та спрямовують його оцінне прочитання. Такі моделі не лише передають пропозиційний зміст, а й маркують ставлення мовця до повідомлюваного, часто імпліцитно, без використання прямих оцінних прикметників.

Однією з найбільш продуктивних моделей в англійській мові є так звані екстрапозиційні конструкції з формальним підметом *it*, які дозволяють винести оцінний компонент у позицію теми висловлювання: *It is important that we reconsider the data*. → *Важливо, щоб ми переглянули дані*; *It is essential to understand the context*. → *Вкрай важливо зрозуміти контекст*. В українській мові їм відповідають безособові предикативні конструкції, однак структурно вони відрізняються від англійських, оскільки не містять формального підмета: *Важливо, що...*, *Вкрай важливо...*, *Дивно, що...*, *Необхідно врахувати...* тощо. Ця відмінність відображає типологічну специфіку мов: англійська мова тяжіє до формально експлікованої синтаксичної структури (обов'язковий підмет), тоді як українська допускає імпліцитність і предикативну безособовість.

Іншою продуктивною моделлю є конструкції з дієсловами ментальної оцінки або модальності, які дозволяють дистанціювати оцінку від мовця: *It seems that this approach is more effective*. → *Здається, що цей підхід ефективніший*; *It appears that the solution is less reliable*. → *Видається, що це рішення менш надійне*. В українській мові такі значення передаються як за допомогою безособових форм (*здається, видається*), так і вставних слів (*очевидно, мабуть*): *Очевидно, що цей метод менш ефективний*; *Мабуть, це не найкраще рішення*.

Подібні конструкції виконують важливу прагматичну функцію – пом'якшення оцінки (*hedging*), що особливо характерно для наукового та академічного дискурсу.

Окрему групу становлять корелятивні компаративні конструкції, які поєднують градуальність із оцінністю: *The more you read, the better you understand.* → *Чим більше читаєш, тим краще розумієш; The less we invest, the worse the outcome.* → *Чим менше ми інвестуємо, тим гірший результат.* У таких моделях оцінність реалізується через встановлення закономірної залежності між діями та їх наслідками, причому позитивна або негативна оцінка імпліцитно закладена в самій структурі.

Важливо зазначити, що в англійській мові синтаксичні моделі оцінності часто є більш формалізованими та шаблонізованими: *It is essential that..., It seems that...,* тоді як українська мова демонструє більшу варіативність у їх реалізації, активно залучаючи інтонацію, порядок слів і вставні компоненти: *Цікаво, що результати збігаються; Результати, що цікаво, збігаються.* Таким чином, оцінність на синтаксичному рівні в обох мовах реалізується через моделі, що задають інтерпретаційну рамку висловлювання, однак способи їх формального оформлення відображають типологічні особливості мов: англійська – більш структурно фіксована, українська – більш гнучка й контекстуально варіативна.

Важливим аспектом граматики оцінності є також *negative evaluativity*, тобто вираження негативної оцінки за допомогою граматичних, а не безпосередньо лексичних засобів. У таких випадках мовець уникає прямої негативної номінації (наприклад, *bad, poor* → *поганий*), а натомість використовує конструкції, що знижують інтенсивність ознаки або подають її опосередковано. Це дозволяє реалізувати стратегію пом'якшення (*mitigation*), зменшити категоричність висловлювання та підвищити його прагматичну прийнятність, особливо в академічному й офіційно-діловому дискурсі.

Одним із базових механізмів є використання аналітичних конструкцій із *less / менш*, які сигналізують зниження ступеня ознаки без прямого заперечення: *less important, less convincing, less effective* → *менш важливий, менш переконливий, менш ефективний.* На відміну від прямих негативних прикметників (*ineffective, poor*), такі форми репрезентують оцінку як відносну, що дає змогу уникнути різкої критики. В українській мові ці конструкції часто додатково модифікуються інтенсифікаторами: *дещо менш ефективний, значно менш переконливий.* Це забезпечує ще точнішу градацію негативності.

Іншим поширеним засобом є перифрастичне заперечення, яке обмежує позитивну характе-

ристику замість прямого її заперечення: *not very good, not particularly useful* → *не дуже хорошиий, не надто корисний.* У таких структурах негативна оцінка виникає імпліцитно, через редукцію позитивної ознаки. В українській мові ця стратегія реалізується за допомогою часток *не дуже, не надто, не зовсім*, які мають високий ступінь прагматичної гнучкості та широко використовуються в розмовному й академічному мовленні.

Ще одним важливим типом є конструкції дистанційованої оцінки, які дозволяють зменшити відповідальність мовця за висловлену позицію: *It is not the best solution; This approach is far from ideal.* → *Це не найкраще / далеко не ідеальне рішення.* У таких випадках негативна оцінка подається не як категоричне твердження, а як пом'якшена альтернатива, що знижує конфліктність висловлювання. Українська мова активно використовує відповідники *не найкращий, далеко не, аж ніяк не*, які виконують аналогічну функцію.

У контрастивному аспекті обидві мови демонструють близькі функційні моделі вираження негативної оцінки, однак англійська мова характеризується більшою формалізованістю цих стратегій, особливо в академічному дискурсі, де конструкції типу *less + Adj* або *not very + Adj* є стандартними засобами пом'якшення критики. Українська мова, зі свого боку, виявляє більшу варіативність, поєднуючи граматичні, лексичні та частково інтонаційні засоби (*не дуже, не зовсім, далеко не, дещо*), що забезпечує ширший спектр нюансів оцінювання.

Отже, вираження негативної оцінки виконує низку важливих прагматичних функцій, серед яких ключовими є пом'якшення (*mitigation*), стратегія ввічливості та регуляція ступеня категоричності висловлювання. Використання таких конструкцій свідчить про те, що граMATика виступає не лише засобом формального оформлення висловлювання, а й інструментом тонкого налаштування оцінного значення відповідно до комунікативних намірів мовця.

Особливий інтерес у межах граматики оцінності становлять так звані нестандартні або надлишкові граматичні форми, які формально порушують нормативні правила, однак активно функціонують у реальному мовленні як засоби підсилення оцінного значення. До них належать, зокрема, конструкції з подвійною маркацією ступеня порівняння: *more better, most happiest; більш кращий, найбільш оптимальний.* З погляду кодифікованої норми такі форми в обох мовах вважаються помилковими, оскільки дублюють граматичні показники компаративності або

суперлативності. Проте їх уживання не є випадковим: воно зумовлене прагненнями мовця до максимальної інтенсифікації оцінки шляхом накладання кількох засобів градуації. У цьому сенсі подібні конструкції можна розглядати як прояв гіперболізації, що виходить за межі стандартної граматичної системи. Наприклад: *That was the most happiest moment ever!* В українській мові спостерігаємо функціонально подібні моделі: *Це був самий кращій день у моєму житті!* У наведених прикладах поєднання кількох маркерів (інтенсифікатор + компаратив / суперлатив) створює ефект надмірної, гіперінтенсивної оцінки, що має виразне емоційне забарвлення. Такі форми особливо характерні для розмовного мовлення, рекламного дискурсу та цифрової комунікації, де експресивність і вплив на адресата мають пріоритет над дотриманням нормативних обмежень.

Крім того, в обох мовах можливі випадки свідомого використання таких форм як стилістичного прийому. Наприклад, у рекламних слоганах або неформальній комунікації вони можуть функціонувати як засіб привернення уваги або створення надмірної позитивності: *The most cheapest ticket you'll ever find!*; *Найбільш найкраща пропозиція цього сезону!* У таких випадках порушення граматичної норми стає функційно вмотивованим і виконує прагматичну роль – підсилює емоційний вплив висловлювання.

Наведемо показовий приклад відхилення від граматичної норми: *Ta muchly!* → *Дякую дуже!* (див. Рис. 1). У цьому випадку спостерігається нетипове словотвірне моделювання: до квантифікатора *much* додається суфікс *-ly*, який у сучасній англійській мові продуктивно

використовується для утворення прислівників від прикметників: *slow* → *slowly*, *successful* → *successfully*. Водночас форма *muchly* не належить до нормативних одиниць мови і функціонує переважно як стилістично маркований, ігровий елемент.

З погляду функційної інтерпретації, подібні утворення не є випадковими: вони реалізують прагнення мовця до експресивного підсилення оцінки, зокрема вдячності. Додавання суфікса *-ly* створює ефект «надмірності» форми, що корелює з надмірністю емоційного змісту. У цьому контексті граматичне «відхилення» доцільно трактувати не як помилку, а як функційно мотивований стилістичний прийом, що підсилює емоційний вплив висловлювання. Це узгоджується з сучасним розумінням граматики як динамічної системи, чутливої до прагматичних інтенцій мовця.

Отже, граматичні засоби відіграють визначальну роль у вираженні оцінності в англійській та українській мовах, забезпечуючи градуацію, інтенсифікацію та прагматичну модифікацію значення. Дослідження підтверджує, що оцінність реалізується не лише на лексичному, а й на граматичному рівні, а граматики функціонує як інструмент вираження суб'єктивного ставлення мовця до висловлюваного.

Встановлено, що в обох мовах граматики оцінності базується на спільних функційних механізмах, передусім на категорії градуальності. Основними засобами її реалізації є ступені порівняння, інтенсифікатори та синтаксичні моделі, що формують оцінний фрейм висловлювання. Водночас виявлено типологічні відмінності: англійська мова більшою мірою спирається на

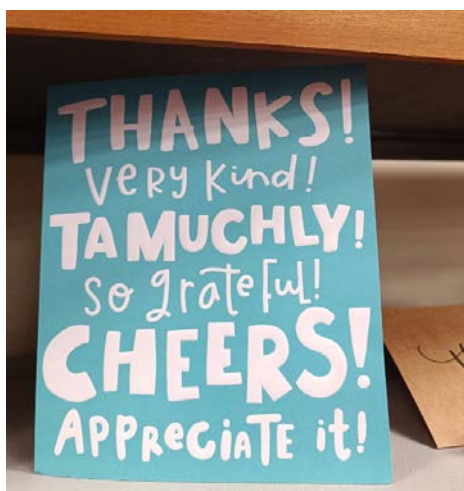

Рис. 1. Листівка подяки

аналітичні та синтаксичні засоби, тоді як українська активно залучає морфологічні ресурси й демонструє більшу варіативність у використанні модифікаторів.

Аналіз показав, що нестандартні граматичні форми, попри їх невідповідність нормі, виконують важливі прагматичні функції – інтенсифікаційну та експресивну. Це дає підстави розглядати їх не лише як помилки, а як функційно вмотивовані засоби вираження оцінності, що відображають динамічний характер граматичної системи. Водночас в обох мовах простежується тенденція до поєднання різнорівневих засобів, що свідчить про універсальність прагнення до підсилення оцінного значення.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному підході до граматики оцінності як міжрівневого явища та у переосмисленні статусу нестандартних граматичних форм як функційно значущих елементів дискурсу. Практичне значення дослідження пов'язане з можливістю використання його результатів у курсах порівняльної та теоретичної граматики, а також у викладанні англійської мови.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розширенням емпіричної бази (зокрема, на основі корпусних даних) та у вивченні граматики оцінності в різних типах дискурсу, насамперед у цифровій комунікації, де спостерігаються найдинамічніші зміни мовних норм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Марчук Л. Категорія оцінки в сучасній українській мові. *Іван Огієнко і сучасна наука та освіта*. 2022. № XVI. С. 349–352.
2. Bednarek M. *Evaluation in media discourse: Analysis of a newspaper corpus*. London : Continuum, 2008. 274 p.
3. Longman grammar of spoken and written English / Biber D. London : Longman. 1999. 1204 p.
4. Bolinger D. Degree words. De Gruyter, 2013. 324 p.
5. Halliday M. A. K., Matthiessen C. M. I. M. *Halliday's introduction to functional grammar* (4th ed.). Routledge, 2014. 480 p. <https://doi.org/10.4324/9780203783771>
6. Hunston S., Sinclair J. A local grammar of evaluation. *Evaluation in text : Authorial stance and the construction of discourse*. Oxford, Oxford University Press, 2000. P. 74–101.
7. Hunston S., Thompson G. Evaluation : An introduction. *Evaluation in text: Authorial stance and the construction of discourse*. Oxford, Oxford University Press, 2000. P. 1–27. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198238546.001.0001>
8. Kennedy C., McNally L. Scale Structure, Degree Modification, and the Semantics of Gradable Predicates. *Language*. 2005. No. 81(2). P. 345–381. <https://doi.org/10.1353/lan.2005.0071>
9. Kovtun O. Evaluative Grammar and Non-Standard Comparatives: A Cross-Linguistic Analysis of Ukrainian and English. *Languages*10, 2025, No. 8:191. <https://doi.org/10.3390/languages10080191>
10. Martin J. R., White P. R. R. *The language of evaluation : Appraisal in English*. London, 2005. 278 p.
11. Paradis C. Configurations, construals and change: Expressions of degree. *English Language and Linguistics*. 2008. No. 12(2). P. 317–343. <https://doi.org/10.1017/S1360674308002645>
12. Thompson G. *Introducing functional grammar* (3rd ed.). London : Routledge. 2014. 328 p.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 30.04.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.05.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026